

החלטה תקדימית של רשם הפטנטים -**לא ניתן לרשום מכונות אוטונומיות המבוססות על בינה מלאכותית כממציאות בבקשת פטנט****לקוחות יקרים,**

לאחרונה ניתנה על ידי רשם הפטנטים החלטה **תקדימית** לפיה לא ניתן לרשום מכונה אוטונומית המבוססת על בינה מלאכותית כממציאה בבקשת פטנט הואיל והמונח "ממציא" במובנו בחוק הפטנטים מתייחס לבן אנוש בלבד.

ההחלטה (החלטה, רשם הפטנטים, העיצובים וסימני המסחר, אופיר אלון, 15.3.2023) ניתנה על ידי כבוד הרשם בנוגע לבקשות לרישום פטנט מס' 268605 ו-268604 (להלן: "**הבקשות לרישום פטנט**") והינה סנונית ראשונה להתמודדות של מערכת המשפט הישראלית עם סוגיות של בינה מלאכותית והתקדמות הטכנולוגית בהיבטים אלו, בדומה לתקדימים ראשונים בעניינים אלו מעבר לים.

ההחלטה עוסקת בבקשות לרישום פטנט שהוגשו על ידי ד"ר סטפן ל. ת'אלר, הבעלים של מכונה המבוססת על בינה מלאכותית (Artificial Intelligence) המכונה "DABUS" (להלן: "**ד"ר ת'אלר**" ו"**DABUS**" בהתאמה), אשר נטען שהמציאה באמצעים אוטונומיים את שתי האמצאות מושא הבקשות לרישום פטנט. לאחר שהבקשות לרישום פטנט נדחו על ידי בוחן הפטנטים, ולבקשתו של ד"ר ת'אלר, הן הובאו לפתחו של רשם הפטנטים.

רשם הפטנטים, אשר נדרש לבקשות לרישום פטנט ולטענותיו של ד"ר ת'אלר, דן בפרשנות המונח "ממציא" לפי חוק הפטנטים, תשכ"ז-1967 (לעיל ולהלן: "**חוק הפטנטים**"), וקבע כי מונח זה מתייחס לבן-אנוש בלבד וכי אין להרחיבו באופן שיכלול גם מכונות.

המסכת העובדתית

נקודת המוצא לדיון בפני רשם הפטנטים הייתה הצהרתו של ד"ר ת'אלר כי הוא איננו הממציא של האמצאות מושא בקשות הפטנט וכי התהליך האמצאתי נעשה על ידי DABUS, בצורה אוטונומית וללא כל מעורבות אנושית. כך, במסגרת טופס הבקשות לרישום פטנט, אותו נדרש היה ד"ר ת'אלר למלא ולהגיש לרשות הפטנטים, ציין הוא את DABUS תחת השדה "שמות הממציאים" ואילו את שמו ציין תחת השדה "שם המבקש", תוך פירוט כי הוא בעל האמצאה מכוח זכאות לפי סעיף 11 (ב) לחוק הפטנטים.

פרשנות המונחים "ממציא" ו-"בעל אמצאה" בחוק הפטנטים

בהחלטתו, דן רשם הפטנטים בפרשנות המונח "ממציא", תוך שעמד על השאלה האם זו מתייחסת לבן אנוש בלבד או שמא כוללת גם מכונות. לאחר שהסתייע בפרשנות מילונית ובסעיפים שונים בחוק הפטנטים הכוללים התייחסות למונח "ממציא", הכריע רשם הפטנטים כי המונח "ממציא" בחוק הפטנטים מתייחס במובנו הרגיל והמקובל לבן-אנוש. עוד קבע רשם הפטנטים, כי אין בעצם העדרה של דרישה בדין הישראלי שהמבקש יפרט מיהו הממציא (בשונה מדינים של מדינות אחרות בעולם), כדי לשנות את הפרשנות הפשוטה של המונח "ממציא" כבן אנוש.

לאחר קביעת הפרשנות המילולית הטבעית של המונח "ממציא", פנה רשם הפטנטים לדון בשאלה האם על פי פרשנות תכליתית ניתן לקבוע כי המונח "ממציא" כולל אף מכונה, כשברקע השאלה העקרונית האם הגנה באמצעות דיני הפטנטים לאמצאות שנעשו על ידי מכונה תגשים בהכרח את תכליות דיני הפטנטים. רשם הפטנטים קבע כי אין מקום להרחיב את ההגנה הקבועה בחוק הואיל וזו מעוררת שאלות מדיניות כבדות משקל אותן יש להותיר למחוקק, וזאת אף בשים לב לאופי הגלובלי ולהיבטים הבין-לאומיים של דיני הקניין הרוחני בכלל ודיני הפטנטים בפרט, הנשענים פעמים רבות על הסדרים דומים במשפט המשווה.

בשים לב לקביעה כי הפרשנות הלשונית והתכליתית מחייבת את המסקנה כי "ממציא" מוכרח להיות בן אנוש, קבע רשם הפטנטים כי אין לראות בד"ר ת'אלר כ"בעל האמצאה" במובנו של חוק הפטנטים, משום שהמכונה אינה בעלת כשרות משפטית לבצע פעולות משפטיות כגון העברת זכויות בבקשה לפטנט לד"ר ת'אלר.

כמו כן, במסגרת ההחלטה, סקר רשם הפטנטים את בקשות הפטנט המקבילות שהגיש ד"ר ת'אלר במשרדי פטנטים אחרים בעולם (לרבות ארה"ב, אנגליה, אירופה ואוסטרליה), אשר נבחנו ונדחו לפי הדינים המקומיים. סקירה זו העלתה כי כיום לא קיימים כללים מקובלים להגנה על אמצאות שנעשו על ידי בינה מלאכותית ללא ממציא אנושי, וכי במרבית המדינות בהן נדון העניין נדחו בקשותיו של ד"ר ת'אלר בנימוק לפיו לשון החוק מחייבת ממציא בן-אנוש או בשל כך שד"ר ת'אלר אינו בעל הזכות להגיש בקשה לפטנט.

סיכום

החלטת כבוד רשם הפטנטים תוחמת את גדרו של המונח "ממציא" לבן-אנוש בלבד, באופן שאינו כולל גם מכונות. במצב דברים זה, לא הצליח ד"ר ת'אלר להצביע על מקור שעל פיו יוכל להיחשב כבעל האמצאה.

רשם הפטנטים הוסיף והבהיר כי החלטתו איננה עוסקת בשאלה איזו מידה של התערבות אנושית נדרשת על מנת שאדם ייחשב כממציא באמצאה שנעשתה בסיוע מכונה, וכי שאלה זו תיוותר למקרה המתאים. לא למותר לציין, כי בניגוד לתרחיש החרגי במקרה זה בו האמצאות מושא בקשות הפטנט הומצאו לכאורה על ידי מכונה בצורה אוטונומית מוחלטת וללא כל מעורבות אנושית, הרי שהמצב השכיח היום הוא כי אמצאות המבוססות על בינה מלאכותית דורשות מעורבות אנושית בהיקפים שונים.

בהתאם, יש להניח כי החלטה זו הנה הראשונה בשורה עתידית של החלטות והתמודדויות הצפויות למערכת המשפט הישראלית, כמו גם למערכות משפט ברחבי העולם, אשר יידרשו לבחון ולהכריע בסוגיות עתידיות צפויות הנוגעות לזכויות קניין רוחני בגין תוצרי בינה מלאכותית, ורחב מכך המשמעות של תוצרי בינה מלאכותית בכלליות.

מחלקת קניין רוחני
פישר (FBC & Co.)

למידע נוסף אנו עומדים לרשותכם בכל שאלה או הבהרה ונשמח לסייע ככל הנדרש.

03-6944290	טלפון	yriemer@fbclawyers.com	מייל	עו"ד יעל רימר
03-6069640	טלפון	tdreiman@fbclawyers.com	מייל	עו"ד תמרה דריימן
03-6069640	טלפון	adola@fbclawyers.com	מייל	עו"ד אביה דולה

.....
הכלול באגרת מידע זו הוא מידע כללי בלבד, הוא אינו חוות דעת משפטית או ייעוץ משפטי ואין להסתמך עליו. כל הזכויות שמורות לפישר (FBC & Co.).
להירשם למייל זה או להסרה מרשימת התפוצה: news@fbclawyers.com